

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน
ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
ชนิษฐา วัฒนเดชาสกุล¹ และกนต์พัฒน์ อนุศักดิ์เสถียร^{2*}

**Family Factors Relating to Child Development: A Case Study of Preschool Children
at Omkoi District, Chiang Mai**

kanitha Wattanadeachasakul¹ and Kantabhat Anusaksathienb²

¹โรงพยาบาลอมก๋อย อำเภออมก๋อย เชียงใหม่ 50310

²ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000

¹ Omkoi Hospital, Omkoi district, Chiang Mai 50310

²Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Naresuan University, Phitsanulok, 65000

*Corresponding author. E-mail : kanitha.moonoiy.022@gmail.com, kantabhata@nu.ac.th

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์งานวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 2-5 ปี จำนวน 43 คน รวบรวมเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม 2015 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบบเก็บข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว และแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ พัฒนาโดยสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 116 ข้อ ใช้สถิติวิเคราะห์ Chi - square test เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 กลุ่ม คือปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็ก ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก อธิบายได้ดังนี้พบความแตกต่างของบริบททางสังคมในอำเภออมก๋อย ร้อยละ 90 เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสาร วิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มักอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนในอมก๋อยจึงถูกเลี้ยงรวมกันโดยปู่ย่าเป็นหลัก เด็กจึงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นตั้งแต่เด็ก สรุปลพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนของการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพของพ่อแม่ รายได้และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา

คำสำคัญ: ปัจจัยด้านครอบครัว พัฒนาการเด็ก เด็กก่อนวัยเรียน

Abstract

The purpose of this research was to investigate family factors relating to child development. The sample consisted of 43 demonstration Preschool Children ages 2-5 collected from May to August 2015. Purposive sampling and Simple Random Sampling were employed in the study. The Developmental Surveillance and Promotion Record by Health Personnel Developed by the Institute of Child Development at the Rajanagarindra Ministry of Health involving 116 questions was completed by a district employee from Omkoi District Hospital. In addition the parents and the researchers contributed observations. In terms of Chi-square statistics, the results indicated that family factors did not correlate with child development. This may well be related to the specific ethnicity, culture, parenting styles, eating habits and overall environment of this community. The lifestyle of most Karen people in Thailand is simple. They stay with nature, often living together in a large group. During early childhood children

eat together with the grandparents. The result is that children know how to interact with others from a very young age. Conclusion: Family style, education, parent occupation, income and marital status, do not affect the level of development of preschool children studied.

Keywords: Family Factors, Child Development, Pre-school

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญในการผลิตและอบรมสมาชิกใหม่ให้กับสังคม จุดเริ่มต้นของชีวิตเด็กทุกคนมาจากครอบครัว “ครอบครัว” จึงเป็นสภาพแวดล้อมอันดับแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีค่ายิ่งต่อการพัฒนาของบุคคล พัฒนาการของเด็กวัยนี้ จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการในวัยต่อมา ดังนั้นเด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาทุกด้านของบุคคล(Bloom ,1976 : Piaget ,1977 อ้างใน อารีรัตน์ ขำอยู่และคณะ ,2545) อีกทั้งเด็กวัยนี้สามารถแก้ไขความผิดปกติของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าเด็กวัย นิตธิธ ปิลวาสน์,2555 กล่าวว่ ปัจจัยพื้นฐานของครอบครัวมีอิทธิพลทั้งในทางบวกและทางลบต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กในด้านต่าง ๆ

จากการสำรวจภาวะสุขภาพ พัฒนาการ และการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยประเทศไทย พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2553 โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ด้วยแบบทดสอบ DENVER II พบว่าพัฒนาการที่สงสัยล่าช้าพบมาก ได้แก่ด้านภาษา รองลงมาคือการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการปรับตัว

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เด็กก่อนวัยเรียนที่เรียน ณ ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอมก๋อย อายุระหว่าง 2-5ปี จำนวน 48 คน (ประชากร ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2558) การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling)คำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้จำนวนประชากรข้างต้น โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน ณ ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย อายุระหว่าง 2-5 ปี จำนวน 43คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.แบบเก็บข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและเด็ก 3 - 6 ปี พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย

2.แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขพัฒนาโดยสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 116 ข้อ

วิธีการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน

1. แบบเก็บข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและเด็ก 3 - 6 ปี เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 14 ข้อ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านครอบครัว

2. ดำเนินการคัดกรองพัฒนาการกลุ่มตัวอย่างเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์เด็กเล็ก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของประวัติส่วนตัวของเด็ก จำนวนบุตรในครอบครัว ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ ลักษณะครอบครัวสถานภาพสมรส รายได้ครอบครัวและความเพียงพอของรายได้ และพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ เมื่อนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพและค่าเฉลี่ย เมื่อนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปของตารางและกราฟที่เหมาะสม และใช้สถิติวิเคราะห์ Chi - square test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

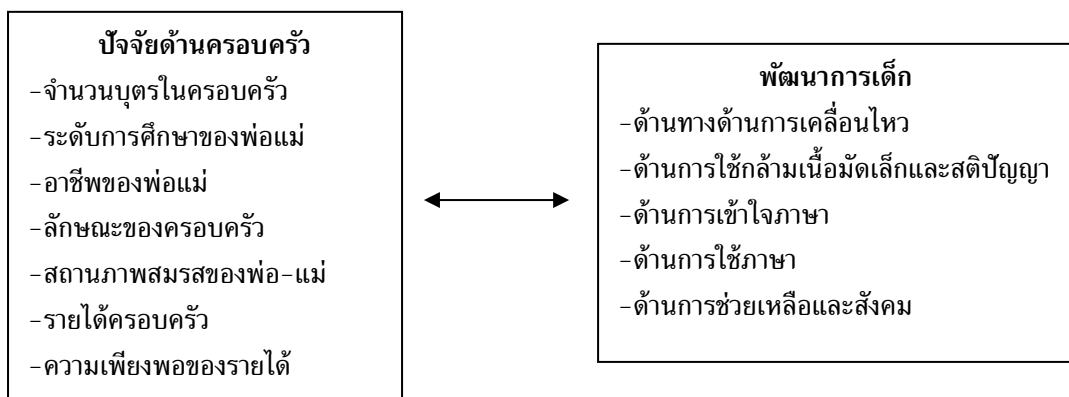
- 1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- สถานที่ที่ใช้ในการทำวิจัย ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอมก๋อย จ.เชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

- 1. ทราบปัจจัยด้านครอบครัว
- 2. ทราบพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย
- 3. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน

ส่งต่อข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กที่ได้รับ ให้กับโรงพยาบาลอมก๋อยเพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางสำหรับหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยด้านครอบครัวมาจากแบบเก็บข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและเด็ก 3 - 6 ปี พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทยและพัฒนาการเด็ก 5 ด้านแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนาโดยสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 116 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .974 ซึ่งมีระดับค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว กับพัฒนาการเด็ก

ปัจจัยด้านครอบครัว	พัฒนาการเด็ก			สถิติ		
	พัฒนาการ สมวัย ทุกด้าน	มีพัฒนาการ บางด้าน ไม่สมวัย	รวม	χ^2	df	sig
การศึกษา						
ระดับการศึกษาของพ่อ						
ไม่เกินการศึกษาภาคบังคับ	8 (18.6)	6 (14.0)	14(32.5)	0.589	1	0.443
สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ	16(37.2)	7 (16.3)	23(53.5)			
ระดับการศึกษาของแม่						
ไม่เกินการศึกษาภาคบังคับ	10(23.3)	5 (11.6)	15(34.9)	0.036	1	0.850
สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ	14(32.5)	8 (18.6)	22(51.1)			
อาชีพ						
อาชีพของพ่อ						
วิชาชีพด้านธุรกิจการค้าและบริการ	14(32.5)	5 (11.6)	19(44.1)	1.333	1	0.248
การเกษตร รับจ้าง ผู้ใช้แรงงานและอื่น ๆ	10(23.3)	8 (18.6)	18(41.9)			
อาชีพของแม่						
วิชาชีพด้านธุรกิจ การค้าและบริการ	11(25.5)	8 (18.6)	19(44.1)	0.833	1	0.362
การเกษตร รับจ้าง ผู้ใช้แรงงานและอื่น ๆ	13(30.2)	5 (11.6)	18(41.9)			
สถานภาพสมรส						
อยู่ด้วยกัน	19(44.2)	10 (23.2)	29(67.4)	0.283	1	0.594
หม้าย/หย่าร้าง/แยกทาง	8 (18.6)	6 (14.0)	14(32.6)			
รายได้						
ต่ำกว่า 15,000 บาท	8 (18.6)	9 (20.9)	17(39.5)	2.978	1	0.084
15,000 บาทขึ้นไป	19(44.2)	7 (16.3)	26(60.5)			
รวม	27(62.8)	16 (37.2)	43(100.0)			

จากตาราง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็ก พบว่า ระดับการศึกษาของพ่อ แม่ เท่ากับ 0.443 และ 0.850 ตามลำดับ ด้านอาชีพของพ่อ แม่เท่ากับ 0.248 และ 0.362 ตามลำดับ สถานภาพสมรส เท่ากับ 0.594 และด้านรายได้เท่ากับ 0.084

อภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์งานวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลลอมก๋อย ปรากฏผลดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านครอบครัวและเด็กมีจำนวนทั้งสิ้น 43 คน จำแนกเป็นเพศชาย 29 คน เพศหญิง 14 คน มีอายุระหว่าง 2 ปี 2 เดือน - 4 ปี 11 เดือน อายุเฉลี่ย 3 ปี 6 เดือน เด็กก่อนวัยเรียนร้อยละ 58.1 เป็นบุตรคนที่ 1 ร้อยละ 74.4 พ่อแม่เป็นผู้ประกอบการเด็ก ร้อยละ 67.4 พ่อแม่เด็กอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 74.4 มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 20.9 พ่อเรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 25.6 แม่เรียนจบปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่พ่อและแม่ประกอบอาชีพคนงานทั่วไป ร้อยละ 25.6 และ 27.9 ตามลำดับ ร้อยละ 60.45 มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป เฉลี่ย 27,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 86.0 รายได้พอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 93.0 มีหนี้สิน และร้อยละ 83.7 มีเงินออม

2. จากการคัดกรองพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่าด้านการช่วยเหลือและสังคม ผ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.0 และด้านการเข้าใจภาษาผ่านน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 79.1 โดยด้านทางด้านการเคลื่อนไหว ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา คิดเป็นร้อยละ 90.7 88.4 79.1 ตามลำดับ

3. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็ก โดยระดับการศึกษาของพ่อและระดับการศึกษาของแม่ เท่ากับ 0.443 และ 0.850 ตามลำดับ ด้านอาชีพของพ่อและแม่เท่ากับ 0.248 และ 0.362 สถานภาพสมรสเท่ากับ 0.594 และด้านรายได้เท่ากับ 0.084 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กแสดงว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่และอาชีพ มีใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุริรา ชุ่มตระกูลและคณะ, 2533 หน้า 103) กล่าวว่า ระดับการศึกษาของมารดาไม่มีผลต่อพัฒนาการเด็กและยังสอดคล้องกันกับ (อาภาวรรณ หนูคง, 2535 หน้า 97 อ้างในอารีรัตน์ ขำอายุ, 2545) อายุและระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก (จรัส ปิ่นเงิน, 2536 หน้า 56) กล่าวว่า อาชีพของผู้เลี้ยงดู ไม่มีผลต่อระดับพัฒนาการเด็ก แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ (สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ, 2547) ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่ 4 จังหวัดของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546 โดยสำรวจเด็กอายุ 3 - 6 ปี พร้อมผู้เลี้ยงดู ด้วยเครื่องมือคัดกรองพัฒนาการ Denver II พบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 30 การศึกษาของมารดาและการจัดประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการจัดประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูที่ดี และมารดามีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา มีโอกาสที่จะมีพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ที่จัดประสบการณ์การเลี้ยงดูไม่ดี และมารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็น 2.5 เท่า และ 2.2 เท่า และ (จรัส ปิ่นเงิน, 2536 หน้า 55) พบว่า เด็กที่อยู่ในการดูแลของผู้มีการศึกษาสูง มีพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่อยู่ในความดูแลของผู้ที่มีการศึกษาน้อย

ด้านรายได้ผลการศึกษาพบว่า รายได้ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกับ ค่าระดับนัยสำคัญ $p < .05$ คือ 0.084 ร้อยละ 60.45 มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป เฉลี่ยมีรายได้ 27,000 บาทต่อเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สกาวิรัตน์ เทพรักษ์, 2557) พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,000 บาท จะมีพัฒนาการด้านภาษาสมวัยสูงกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท และ (สุธรรม นันทมงคลชัย, 2547) การมีรายได้ครอบครัวที่ดีจะมีโอกาสทำให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดี แต่งานวิจัยนี้กลับพบว่าพัฒนาการด้านภาษาของเด็กผ่านน้อยที่สุด ร้อยละ 90 เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารซึ่งเครือข่ายการศึกษาชนเผ่าพื้นเมือง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ กล่าวว่าความคุ้นเคยของภาษาของเด็กแต่ละชาติพันธุ์มีผลต่อการเรียนรู้

และการพัฒนาความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ เพราะเด็กจะไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดีหากไม่ใช่ภาษาที่คุ้นเคย

สถานภาพการสมรสของพ่อแม่ ผลการศึกษา พบว่าร้อยละ 67.4 พ่อแม่อยู่ด้วยกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภักดิ์สร มุกดาเกษมและคณะ , 2557) กล่าวว่า เด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันจะมีพัฒนาการสมวัยรวม 4 ด้าน สูงกว่าเด็กที่พ่อแม่แยกกันอยู่ ร้อยละ 74.1 แต่ในบริบทของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอมก๋อย จำนวน 5,430 ครัวเรือน ร้อยละ 57.3 มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ที่ประกอบด้วยปู่ ย่า หรือตา ยาย เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ในขณะที่พ่อแม่ไปทำงานนอกบ้าน ปู่หรือย่าจะเป็นผู้ดูแลเด็กในเวลาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภักดิ์สร มุกดาเกษมและคณะ , 2557) พบว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้เลี้ยงดูมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จะมีพัฒนาการด้านภาษา สงสัยล่าช้ามากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้เลี้ยงดูมีอายุน้อยกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.9 สอดคล้องกับผลการศึกษาศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย จำนวน 43 คน พบว่าด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษา เด็กจะผ่านน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 79.1 88.4 ตามลำดับ

พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนทั้ง 5 ด้าน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อยด้านที่ผ่านมากที่สุดคือ ด้านการช่วยเหลือและสังคม และด้านที่ผ่านน้อยที่สุดคือด้านการเข้าใจภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ ศึกษาสภาวะสุขภาพคนไทย ปีพ.ศ. 2543 พบว่าเด็กอายุ 0-4 ปี มีพัฒนาการด้านสังคมดีที่สุด และสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้สำรวจพัฒนาการเด็ก 1-2 ปี และ 4-5 ปี ด้วยเครื่องมือ Denver II ทั่วทุกภาคของประเทศไทยปี พ.ศ. 2542 พบว่าเด็กมีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัย โดยล่าช้าด้านภาษา และการสื่อสาร สูงเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 21.8 และ 31.7 ตามลำดับ ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง ล่าช้ามากที่สุด ร้อยละ 3.2 และศูนย์อนามัยที่ 3 กรมอนามัย สำรวจพัฒนาการเด็กอายุ 1-5 ปี ในปี 2557 โดยเครื่องมือ Denver II พบว่า ร้อยละ 23.7 พัฒนาการที่มีความล่าช้ามากที่สุด คือ พัฒนาการทางด้านภาษา

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพัฒนาการเด็กไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ดังนี้เนื่องจากความแตกต่างของบริบททางสังคมในตำบลอมก๋อย ร้อยละ 90 เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง และร้อยละ 57.3 มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี 2557 กรมการปกครอง จ.เชียงใหม่) พ่อแม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำให้เวลาส่วนใหญ่เด็กก่อนวัยเรียนจึงถูกเลี้ยงดูโดยปู่ ย่า สอดคล้องกับงานวิจัย (มณีรัตน์ คงรูปและคณะ , 2545) พบว่า ชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับพัฒนาการเด็ก และ(สมัย ศิริทองถาวร และคณะ , 2553) กล่าวว่า เชื้อชาติ วัฒนธรรม การเลี้ยงดู อาหารการกินตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ปัจจัยดังกล่าวล้วนมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทั้งสิ้น วิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย อยู่กับธรรมชาติ มีประเพณีเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเลี้ยงผี บวงสรวงดวงวิญญาณ มักอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เด็กปฐมวัยจึงถูกเลี้ยงดูร่วมกันโดยปู่ย่าเป็นหลัก จึงส่งผลให้เด็กรู้จักมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นตั้งแต่เด็ก จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กเทศบาลตำบลอมก๋อย จำนวน 43 คน พบว่า ด้านการช่วยเหลือและสังคมเด็กผ่านด้านนี้มากที่สุด และด้านที่ผ่านน้อยที่สุดคือด้านการเข้าใจภาษา ชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง จะมีภาษาพูดซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือภาษากะเหรี่ยง ดังนั้นเด็กปฐมวัยของเทศบาลตำบลอมก๋อย จะใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาแรกในการสื่อสาร สอดคล้องกับ งานวิจัยที่เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถเรียนรู้ทางภาษา โดยเด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาของตนเอง ทั้งทางด้านความหมาย ประโยคและเสียงจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การเรียนรู้ภาษาเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ จากความคุ้นเคยการได้ยิน ได้ฟัง (อาร สันหนวี. 2535: 183)

สรุป พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนของการศึกษาคั้งนี้ ทำให้ทราบว่าลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพของพ่อแม่ รายได้และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องและขัดแย้งกับการศึกษาที่ผ่านมาที่ได้อภิปรายในข้างต้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนการคัดกรองพัฒนาการ จำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียนและสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อที่จะคัดกรองพัฒนาการเด็ก เป็นไปด้วยดี
2. ควรจัดห้องหรือมุมให้เป็นสัดส่วน เพื่อให้เด็กรู้สึกสุขสบาย ไม่หงุดหงิด และให้ความร่วมมือในการประเมิน ไม่มีสิ่งอื่นที่กระตุ้นหรือเร้าความสนใจของเด็ก
3. ผู้ประเมินควรจัดอุปกรณ์คัดกรองพัฒนาการให้เป็นหมวดหมู่เพื่อการหยิบ จับ ใช้งานง่าย และเมื่อทำการคัดกรองพัฒนาการรายบุคคลเสร็จ ควรเก็บเข้าภาชนะบรรจุให้เรียบร้อย
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อค้นหาเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า โดยคำนึงถึงความแตกต่างของชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย รวมถึงมีจัดระบบการส่งต่อเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า เพื่อการดูแลอย่างต่อเนื่อง เป็นการทำงานแบบบูรณาการทุกสาขาวิชาชีพเข้าด้วยกัน
5. การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา คือ การเรียนภาษาท้องถิ่นร่วมกับภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนภาษาไทยให้เด็กชนเผ่ากะเหรี่ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดและวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 116 ข้อ สามารถนำไปคัดกรองพัฒนาการกับกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนอื่น เพื่อขยายกลุ่มตัวอย่างและงานวิจัยด้านพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุม และนำข้อมูลมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานให้กับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตพื้นที่อำเภอหมากแข้งต่อไป
2. ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ เรื่อง การเลี้ยงดู เอาใจใส่เด็ก ให้เหมาะสมตามวัย แก่พ่อ แม่ และผู้ดูแลเด็กเป็นหลัก

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.กนต์พัฒน์ อนุศักดิ์เสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยฉบับนี้ ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจทานแก้ไข จนกระทั่งวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกล่าวขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา อินจ่ายและอาจารย์เพชร บุญศิริยะ ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์วรลักษณ์ ปวนสุรินทร์ อาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีการวิจัยทางจิตวิทยา ที่เมตตาถ่ายทอดความรู้ วิธีวิจัยทางจิตวิทยาที่ถูกต้องและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณะครู ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหมากแข้ง จังหวัดเชียงใหม่ทุกท่าน ที่มอบโอกาสให้เข้าประเมินพัฒนาการเด็กทุกคน ขอขอบพระคุณคุณนารถทัย ทนันทชัย พยาบาลวิชาชีพประจำโรงพยาบาลหมากแข้ง ที่กรุณาประสานงานในส่วนของอุปกรณ์คัดกรองพัฒนาการ

ขอขอบคุณผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนทุกท่านและกลุ่มตัวอย่าง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และร่วมมือในการประเมินพัฒนาการ ทำให้ได้ข้อมูลจนทำให้วิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่เมตตาถ่ายทอดความรู้พื้นฐานทางจิตวิทยาให้แก่ผู้วิจัย

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัย ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน อย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันมีจากวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบและอุทิศแด่ผู้ที่มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิจัยฉบับนี้จะประโยชน์ต่องานสาธารณสุขอีกทั้งยังเป็นฐานข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางสำหรับหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา นิตีเรืองจรัส. (2547). การวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย : เครื่องมือและระเบียบวิธีวิจัย หนังสือชุด
โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จุฑามาส วรโชติกัจจร. (2556). พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแล
เด็กสุขภาพดี. นนทบุรี : บริษัท ปียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์จำกัด.
- ดวงหทัย จันทรเชื้อ และคณะ. (2547). งานวิจัยและวิชาการเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี. จาก :
<http://hpc9.anamai.moph.go.th> .
- พิทยาภรณ์ สิงหทานตพงศ์และณัฐวรดา มณีรัตน์ .ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัยจาก :<http://www.regis.dusit.ac.th>.
ตยา คชภักดี. ฝึกอบรมการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยการคัดกรอง. จาก : [http:// www.cf.mahidol.ac.th](http://www.cf.mahidol.ac.th).
- นิรมัย คุ่มรักษา และคณะ. (2557). สภาวะการส่งเสริมพัฒนาการ. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย , 22 (2),
61-67 .
- ลดาวลัย ประทีปชัยกูร. (2543). การพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สามเจริญ
พาณิชย์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 7 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- ศรีวิไล ยิ่งรัตนสุข. ศูนย์พัฒนาเด็กวิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุขมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 8 จาก : [http://
www.cmp.ubu.ac.th](http://www.cmp.ubu.ac.th) .
- สกวรัตน์ เทพรักษ และคณะ. (2558). งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วม
ของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และ 5 . จาก
<http://hpc4.go.th>.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต. (2558). คู่มือแนวทางการดำเนินงาน โครงการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย
แบบบูรณาการ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด . จาก : <http://www.rajanukul.go.th>.
- สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก. จาก :<http://www.aihd.mahidol.ac.th>.
- สมัย ศิริทองถาวร และคณะ. (2557). การศึกษาเกณฑ์ปกติด้านพัฒนาการของเด็กวัยแรกเกิด ถึง 5 ปีในจังหวัด
เชียงใหม่. จาก:<http://www.thaichilddevelopment.com>.
- สมัย ศิริทองถาวรและคณะ. (2558). คู่มือคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด- 5 ปีสำหรับบุคลากร
สาธารณสุข (TDSI).สถาบัน พัฒนาการเด็กราชชนครินทร์ กระทรวงจาก :<http://thaichilddevelopment.com>.
- อารีรัตน์ ขำอยู่ และคณะ. (2545). พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน ในเขตภาค
ตะวันออก.วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.10(3) , 1-11 .
- อภิสิทธิ์ ชัยมิ่ง. (2557). โครงการวิจัยการจัดทำชุดกิจกรรมในการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. จาก:<http://www.research.cmru.ac.th>.